

/ Paul Simon

KÜLFÖLDI POPHUNGARIKUMOK.

MINDENKI MAGYAR.

HOGY LESLIE MÁNDOKI, NÉMETORSZÁGBAN BEFUTOTT BUDAPESTI DOBOS-DALSZERZŐ MENNYIRE LELKI TÁRSA MAGYAR BARÁTAINAK, VAGY HOGY DESMOND CHILD, MAGYAR SZÁRMAZÁSÚ AMERIKAI DALSZERZŐ-PRODUCER SZERINT MAGYARORSZÁG MENNYIRE HALSZAGÚ, ARRÓL BŐVEN ESETT SZÓ MOSTANÁBAN A HAZAI MÉDIÁBAN. ÁM RAJTUK KÍVÜL IS SOK A MAGYAR A NEMZETKÖZI POPSZÍNTÉREN. PAUL SIMON, TOMMY RAMONE VAGY ALANIS MORISSETTE MA MÁR ELÉG KÖZISMERT PÉLDÁK, BEMUTATJUK HÁT MÉG PÁR 'NEM IS GONDOLNÁD, HOGY MAGYAR' KOLLÉGÁJUKAT.

BICZÓ ANDREA.

Idén néhány külföldről hazlátogatott magyar vagy részben magyar származású zenésztől is hangos volt a zenei – és politikai – sajtó. Például egyre gyakrabban tűnik fel a Dschinghis Khan egykori dobosa, Leslie Mándoki, aki a *The Man Doki Soulmates* című európai (!) turnéjára, valamint kapcsolódó kiadványokra és egy, '56-os dokumentumfilmre másfél milliárd forintot kapott a magyar államtól. Aztán aligha repült vissza Floridába üres kézzel az apai ágon magyar származású amerikai Desmond Child dalszerző-producer sem, aki a méltán hírhedt *Magyarország halszagú* (valójában *Egy szabad országért*) című, szintén '56-hoz kapcsolódó emlékdalt készítette el – vagyis inkább saját magát dolgozta fel, egyenesen Orbán Viktor felkérésére. (Bár a producer többször is hangsúlyozta, hogy ingyen adta a dalt.)

Azonban rajtuk kívül is bőven akad magyar származású, akár Magyarországon nevelke-

de, külföldön befutott, sőt, a művészetben magyar motívumokkal is dolgozó hazánkfa zenész, zeneszerző – a világ számos pontján (köztük rengeteg, a fentieknél sokkal ismertebb, elismertebb, bár Child írt jó néhány világlágeret a Kiss-nek, Alice Coopernek, a Bon Jovinak, az Aerosmith-nek és Ricky Martinnak). Most arra vállalkozunk, hogy a hazai köztudatba már beivódott „külföldi magyar” nagyságok mellett feltárjunk minden fontosabb magyar gyökerű előadót, hogy aztán legtöbbjüket mutogathassuk majd képzeletbeli büszkeségfalunkon.

AKIKNEK MAGYAROK A FELMENŐIK

Rengeteg olyan zenész vagy a zeneiparhoz szorosan kapcsolódó kulcsfigura van, akiknek felmenői a II. világháború vagy az 1956-os forradalom után disszidáltak. De van, akinek a története még ennél is régebbre nyúlik. **A Bihari-testvérek** (Lester, Jules, Saul, Joe)

alapították meg 1945-ben a feketék zenéire specializálódott Modern Records kiadót, majd 1952-ben a Meteor Records-t, amelyek kulcszerepet játszottak a rock and roll indulásában és a blues, valamint a rhythm&blues térhódításában – a négy testvér mindkét szülője magyar zsidó volt, akik elég fiatalon vándoroltak ki az USA-ba, a gyerekek már ott születtek. **Allen Klein** a 60-as évek végén egyszerre menedzselte a Beatles-t és a Rolling Stones-t, ezzel a korszak egyik legbefolyásosabb moguljává vált, de ő volt a szakma egyik leghírhedtebbje is. Édesapja hentes volt, aki a 20. század fordulóján hagyta el hazánkat, Klein pedig élete első pár évét egy New Jersey-i árvaházban töltötte.

Paul Simon magyar zsidó család fia, apja, Lajos állítólag elsőként hegedült a Magyar Rádióban. Ő maga már Amerikában született, és itt alapította meg a Simon & Garfunkelt. A *Money For Nothing* 1985-ös klipjében a Halászbástyát

és az Első Emeletet (!) sztároló Dire Straits testvérpárja, **David** és **Mark Knopfler** édesapja Miskolcon született zsidó származású mérnök volt, akinek politikai nézetei miatt kellett távoznia az országból. A yé-yé, azaz a hatvanas évekbeli franciapop egyik legtermékenyebb üdvöskéje, **Sylvie Vartan** – eredeti vezetéknevén Mayer – szintén magyar zsidó leszármazott, édesapja, Mayer Rudolf híres építész volt.

A Shocking Blue (világláger: *Venus*) énekesnőjének, **Mariska Veres**nek már a neve is igencsak árulkodó. Édesapja, egy magyarországi roma muzsikus, Veres Lajos minden bizonnyal nagy hatással volt Mariskára, aki egyik testvérével, Ilonával gyermekkorában sokszor kísérte őt zongorán. Lajos jártas volt a népzeneben, Veres Lajos And His Hungarian Orchestra nevű formációja több lemeznyi népdalfeldolgozást adott ki Hollandiában, de ő maga is szerzett dalokat (például: *Huszár verbungos*, *Pörge csárdás*). **Suzi Quatro**, az első igazán híres női basszusgitáros-rock sztár édesanyja, Helen révén magyar gyökerű is. Quatro többször is járt hazánkban, sőt, még rokonai is élnek itt. **Marianne Faithfull** szintén anyai ágon magyar és bár ő maga sosem élt itt, rajong a magyar konyháért.

Úgy tűnik, hogy Jon Bon Jovi is szereti a magyar virtust, hiszen zenekarának két tagja is hazánkból származott: **Alec John Such** – eredeti családneve: Szűcs –, basszusgitáros poszton volt Bon Jovi-tag 1994-ig, **Dave „The Snake” Sabo** pedig néhány nagyon korai, kisklubos koncerten lépett fel velük. A történethez hozzátartozik, hogy mindhárman New Jersey Sayreville negyedében nőttek fel, így kézenfekvő volt a közös zenélés. Sabo egészen korán, 1983-ban kiszállt és azóta is a Skid Row nevű glammetálzenekarban játszik. Such és Sabo is apai ágon félig magyar. Utóbbi egy magyar interjúban elmondta, úgy tudja, hogy a magyarországi ágon sok művész volt a családban, amire nagyon büszke.

Billy Gould, a Faith No More basszusgitárosának eredeti vezetékneve Goldfinger, és egy családfakutatás során derítette ki, hogy apja békéscsabai származású, családja a zsidóüldözés elől menekült a negyvenes évek elején Amerikába. Micheal Pete Balzary – vagyis az Red Hot Chili Peppers basszusgitáros, **Flea** – nagyapja Magyarországról vándorolt ki Ausztráliába. Egy interjúban elmondta, hogy nem beszéli a nyelvet és egyetlen itt élő rokonáról sem tud. Az angol shoegaze-zenekar, a Lush frontnöje, **Miki Berényi** Londonban született, édesapja volt magyar [aki nem azonos a *Barátok közt* főhősével], anyja viszont japán. Miki gyakran jár erre, a 90-es évek végén több pesti háziambulán is feltűnt. Az amerikai neopszichedelina nagyágyújának számító Mercury Rev frontembere, **Jonathan Donahue** két éve pont a Recordernek dicsekedett el azzal, hogy anyukája magyar származású, és nagy vágya, hogy nálunk koncertezhessen. Az Elastica nevű britpopzenekar vezetője, Damon Albarn legendás exe, **Justine Frischmann** egy befolyásos zsidó származású magyar építész-mérnök lánya.

Elég kevés bizonyító erejű információnk van arról, hogy **Mike Shinoda**, a Linkin Park multiinstrumentalista is „rokonunk”, minden esetre néhány forrás szerint édesanyjának magyar felmenői voltak. Egyértelműbb a helyzet a német power metal zenekar, a Powerwolf frontemberének, **Attila Dorn**nak az esetében, aki félig magyar, félig román származású – sőt, még tört magyarsággal is üzent a hazai közönségnek első itthoni koncertje előtt. Szintén keveset tudni róla, de a finn metal egyik leghíresebb alakja, a HIM éneke, **Ville Valo** édesanyja, Anita Valo felmenői is magyarok. **Kesha**, a 21. századi popzene egyik legnagyobb sztárja nagymamája révén őriz magyar gyökereket. A német elektronikus Rework formációt is két magyar származású zenész **Daniel Varga** és **Michael Kübler** alapította. Az amerikai Surfer Blood indie rockzenekar fájdalmasan fiatalon, mindössze 27 évesen elhunyt gitárosa, **Thomas Fekete** is minden bizonnyal magyar származású volt. Arról már nem is beszélve, hogy **Aisha Devi** kortárs avantgárd elektronikus úttörő szintén maga árulta el a Recorder olvasóinak, hogy nagymamája egyharmadrészt magyar. Az indie rockos Foxygen duó a nyáron Budapesten is fellépett, a páros jobbfejjebbik fele, **Jonathan Rado** is nekünk mesélt arról először, hogy apukája ága magyar, sőt, az egész család folyékonyan beszéli a nyelvet – őt leszámítva.

AKIK ÉLTEK IS MAGYARORSZÁGON

Joseph Kosma, azaz **Kozma József** zeneszerző, a francia sanzon megújítója 1905-ben született Budapesten, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán tanult, majd a Magyar Állami Operaházban dolgozott. Az országot 1929-ben hagyta el, először Berlinbe, majd Párizsba költözött. **Tommy Vig** szintén a fővárosban jött világra, és jazzdobos csodagyerekként tartották számon. 1956-ban, tizenhét évesen menekült el a kommunizmus elől az Egyesült Államokba és

/ Gene Simmons

lett Miles Davis mellett sztárénekesek bevált sessiondobosa. A Szabadkán született, jelenleg Németországban élő zeneszerző, **Sylvester Lévy** Grammy-díjat is kapott *Fly, Robin, Fly* című daláért. 1972-ben költözött Münchenbe, de lehúzott húsz évet Hollywoodban is, ahol többek közt Elton Johnnal is dolgozott. Fun fact, hogy ő szerezte a nálunk is borzasztóan sikeres *Medicopter 117 – Légimentők* című sorozat főcímdalát. A Darnel Tréning személyiségfejlesztő programok alapítója, **Darnel Christian** Budapesten született és hunyt el (2016-ban), viszont a hetvenes években olyan közel került a brit punk-szcénához, mint talán egyetlen magyar sem. Dobolt az X-Ray Spexben Chris Dust álnéven (születési neve: Dús Ferenc), de tagja volt az Electric Chairs nevű formációnak is, aminek pár állomás erejéig a Police volt az előzenekara – Dustról, akit akkor vízumproblémák miatt nem engedtek vissza Nagy-Britanniába, még Sting is megemlékezik önéletrajzában! Erdélyi Tamás, azaz **Tommy Ramone** is Budapesten született 1949-ben, szülei zsidó származású fotósok voltak, akiket a szomszédjaik bújatták a holokauszt alatt. Mindössz-

/ Tommy Ramone

szé hétéves volt, mikor Amerikába disszidáltak, aztán a Ramones dobos-producereként ő lett a punkzene egyik fontos figurája. **Báthory Zoltán** Garamszegi vezetéknévvel született Visegrádon, 1995-ben költözött New Yorkba, mert akkori zenekarának, a Sunskullnak lemezszerződést ajánlottak. Bár az album sosem jelent meg, Báthoryt ki maradt szerencsét próbálni, és tíz évvel később megalapította a Five Finger Death Punch nevű metalzenekart, amivel szépen befitott.

ÉS AKIK HIRDETIK IS MAGYARSÁGUKAT

Rózsa Miklós 1907-ben született Budapesten, anyja a Zeneakadémián tanult zongorázni. Apja nagylóci birtokán töltötte a nyarakat, a palóc kultúra pedig mindig is nagy hatással volt rá és művészetére. Londonban keltette fel Korda Sándor figyelmét a *Hungaria* című baletthez írt zenéjével, és végül vele tartott Amerikába is. Három filmzenéje nyert Oscart (*Elbűvölve*, *A Double Life*, *Ben Hur*). Hollywoodi villáját főképp magyar festmények díszítették és szívesen segítette honfitársait.

Két remek jazzgitáros is köszönhet a világot Magyarországnak: **Szabó Gábor** és **Zoller Attila** 1964-ben holtversenyben lett befutó a világ elsőszámú jazzlapjának (Downbeat) népszerűségi versenyén. Előbbi külföldön hamarabb lett sikeres, mint hazájában. Különös érzékkel vegyítette a magyart, az írt és a skót népzene. Amerikában sztárként ünnepelték, Carlos Santana pedig tanítónak tekintett rá. Zoller Attila 1948-ban emigrált, bejárta a világot és a legjobbakkal zenélt együtt. Jelentőségét mutatja, hogy *Message To Attila* címmel jelent meg az a lemez, amelyen a jazzvilág nagyjai Pat Methenytől Ron Carterig tisztelegnek előtte. Utolsó koncertjét végakarata szerint szülőházában adta telt ház előtt.

Joe Muranyi a legendás trombitás, Louis Armstrong egyetlen fehér klarinétosa volt.

Szülei Mezőkövesdről vándoroltak ki, de Muranyi mindig is büszke volt matyó gyökereire. Bánkon ő avatta fel Armstrong szobrát.

Gene Simmons, a KISS hosszúnyelvű alapítótagja ugyan érthető módon nem használt matyó-motívumokat zenekarában, ám a mai napig szívesen beszél a nyelvet. Mindkét szülője magyar – egy interjúban őszintén mesélt arról, hogy anyai nagyanyja azért ment a koncentrációs táborba, hogy a lánya ne egyedül haljon aki végül túlélte, de az anyját a szeme láttára vitték el a gázkamrába.

Géza Gedeon, vagyis **Geza X** a Los Angeles-i punkszínház megkerülhetetlen figurája volt, olyan zenekarokkal dolgozott producerként, mint a Dead Kennedys, a Germs vagy a Black Flag. Ő maga is írt persze zenét Geza X And The Mommyen nevű formációjával. Első és egyetlen albumuk 1982-ben jelent meg és szerepel rajta egy *Hungarian* című dal is.

Alanis Morissette-ről eléggé köztudott, hogy magyar gyökerekkel rendelkezik: mamája 1956-os menekültként költözött Kanadába. Morissette ugyan már ott született, de szereti hangoztatni származását, sőt az 1999-es *The Prayer Cycle - A Choral Symphony In 9 Movements* című komolyzenei album nyitódalában még magyarul is énekel!

Téglás Zolinak, az Ignite frontemberének mindkét szülője magyar, a II. világháború után költöztek az USA-ba. Téglás nagyon büszke a gyökereire, több erre utaló szöveg és szimbólum is díszíti a testét. Sőt, 2000-ben megjelent *A Place Called Home* című lemezének bónuszdalában az *A csitári hegyek alatt* című tradicionális magyar népdalt dolgozza fel a hardcore zenekar.

Végezetül pedig álljon itt az idei Primavera fesztivál egyetlen „magyar” fellépője, **Kornél Kovács**, akit a világ ugyan inkább svédként tart számon, de mi tudjuk, hogy mindkét szülője magyar, és szerencsére ő sem feledkezik el erről, így rendszeresen ellátogat Budapestre és megmutatja, mi is a kül manapság az elektronikus zenében. Származását ráadásul tavaly megjelent kitűnő debütalbumán is szemlélteti olyan számcímekkel, mint a *Szakra Intro* vagy a *Szív utca*.

Na és akkor most képzeljük el, hogy az itt felsorolt élő zenészek mindegyike egyszerre Budapesten tartózkodik, egy teremben. Az lenne csak a magyarok világtalálkozója! Szponzorálhatná valaki, talán nem kerülne másfél milliárd forintba.

OMEGA 55

DEC. 28.

ARENA

MEGJELENT!

JEGYEK KAPHATÓK
A BROADWAY JEGYIRODÁKBAN.
TEL.: 06-1/ 340-40-40,
06-1/ 780-0-780.
WWW.BROADWAY.HU

broadway.hu
BEMUTATJA

JEGYEK
KAPHATÓK:

JÁSZAI MARI TÉRNÉL – 1136 BP. HOLLÁN ERNŐ U. 10.
TELEFON: +36-1/ 340-40-40, +36-1/ 340-48-83 – NYITVA: HÉTFŐ-PÉNTEK: 10-18H
RÓZSAKERTBEN – 1026 BP. GÁBOR ÁRON U. 74-78.
TEL.: +36-1/ 200-57-98 – NYITVA: HÉTFŐ-PÉNTEK: 10-19H, SZOMBAT: 10-17H
DEÁK TÉRNÉL – 1075 BUDAPEST, KÁROLY KRT. 21.
TEL.: +36-1/780-0780 – NYITVA: HÉTFŐ-PÉNTEK: 10-18H

JEGY@BROADWAYJEGYIRODA.HU

2018. MÁRCIUS 10.

ARENA

